

Czerwony Klasztor - Klub Podróżników Śródziemie

 klubpodroznikow.com/relacje/europa/1141-czerwony-klasztor

Albin Marciniak

Czerwony Klasztor

(słow. *Červený Kláštor*)

Narodowy Zabytek Kultury - Klasztor Kartuzów

Muzeum Czerwony Klasztor

Jego bogata historia to dzieje dwóch najsurowszych zakonów w Kościele rzymskokatolickim: kartuzów, którzy tu żyli w latach 1320-1567 i kamedułów, w latach 1711-1782.

Czerwony klasztor przy miejscowości Czerwony Klasztor był zamieszkały w dwóch etapach przez mnichów z zakonów kartuzów i kamedułów.

Początkowo Czerwony klasztor (w latach 1320 do 1536) był klaszturem kartuskim (założycielem zakonu w roku 1084 był św. Bruno).

Obecnie na całym świecie żyje około czterystu kartuzów i kartuzek w 23 klasztorach, w tym pięciu żeńskich.

Mnisi zachowywali surową ascezę, poszcząc, rozmyślając i prawie całkowicie milcząc. Z tym trybem życia harmonizowała długa biała szata (habit) i jedzenie skromne, bezmięsne, spożywano jedynie ryby.

Pierwszy kartuski klasztor na Spiszu był postawiony w roku 1305 na Klasztorisku przy Letanowcach w Słowackim Raju. Później, kiedy zakonnicy otrzymali miejscowość Lechnicę w Pieninach zaczęli w roku 1320 przy tej miejscowości budować Czerwony klasztor (nazwa pochodzi od czerwonego pokrycia dachu zastosowanego według projektu pierwszego przeora klasztoru - o. Jana).

Obydwa klasztory były wybudowane z dala od ludzkich siedzib, ponieważ kartuzi należeli do najbardziej rygorystycznych zakonów o ascetycznym sposobie życia. Poświęcali się przede wszystkim przepisywaniu ksiąg a stopniowo zyskiwali od węgierskich i polskich władców różne przywileje (prawo rybołówstwa na Dunajcu, prawo młyna, warzenia piwa i władzy sądowej).

W pierwszej połowie XVI w. kartuskie klasztory na Spiszu zaczęły upadać. W roku 1543 rycerz łupieżca Maciej Baszo zniszczył klasztor na Klasztorisku w Słowackim Raju. Mnisi przenieśli się do Czerwonego klasztoru, ale po jego zniszczeniu przez żołnierzy z pobliskiego zamku Nidzica w roku 1545 musieli i stamtąd się wyprowadzić. Król Ferdynand I zdecydował w roku 1563 o likwidacji kartuskiego klasztoru przy miejscowości Lechnica. W latach 1711 do 1782 Czerwony klasztor był zamieszkały przez kamedułów (założycielem był św. Romuald w roku 1012).

Kameduli otrzymali Czerwony klasztor jako dar nitrańskiego biskupa Władysława Matiaszowskiego. Po objęciu klasztoru zaczęli jego przebudowę w stylu barokowym (nowe domki mnichów, barokowa wieża przy kościele, remont kościoła). Kameduli, podobnie jak kartuzi, żyli pustelniczym sposobem życia (czas poświęcali prowadzeniu gospodarstwa, pszczelarstwu, leczeniu chorych i zbieraniu ziół leczniczych). Od roku 1754 była tu założona apteka, która zasłynęła daleko za granicami Spisza, głównie gdy prowadził ją brat Cyprian w latach 1756-1775.

W 1782 roku zakon kamedułów jako bezużyteczny - w świetle nowych reform społecznych - decyzją cesarza Franciszka Józefa II został zniesiony.

foto: Albin Marciniak

Najcenniejszym obiektem klasztoru jest kościół pod wezwaniem św. Antoniego pustelnika. Budowę prowadzono według surowych reguł kartuskich. Kościół jednonawowy, pierwotnie bez wieży, miał podłużną formę halową(35x6,8m). Wnętrze kościoła było podzielone na sektory: wschodni dla ojców, środkowy dla braci i zachodni dla laików, z osobnymi wejściami.

foto: Albin Marciniak

W sali kapitulnej wybierano przeora, przyjmowano nowicjuszy, omawiano sprawy z życia klasztoru. Sala jest nakryta gotyckim sklepieniem sieciowym i do dzisiaj zachowała średniowieczny charakter.

W polach szczytowych pozostały fragmenty późnogotyckich malowideł z około 1520 roku.

Tę pustelnię zajmował przełożony klasztoru - przeor.

Na tym dziedzińcu całe stulecia panowała surowa klauzura - było to miejsce głębokiej wiary w Boga.

Na obwodzie dziedzińca rozmieszczono mnisie domki - pustelnie (eremy) z przyległymi ogródkami.

W zakonie kartuzów stosowano regułę: za klauzurą dwunastu pustelników i trzynasty

przeor.

Było tu więc trzynaście pustelni, połączonych wielkim krużgankiem. Istotną częścią wielkiego krużganka był cmentarz położony w pobliżu kościoła, żeby mnisi codziennie widzieli proste drewniane krzyże bez nazwisk.

Według tradycji każdy mnich (kartuz) wykopywał w ogródku dół, który miał mu przypominać o śmierci.

Treść legendy z pozdrowieniem "Memento mori" (Pamiętaj o śmierci) wynika z faktu, że mnich ma żyć tak,

"Jakby codziennie był gotowy na śmierć".

Za czasów kamedułów zbudowano dziesięć eremów z ogródkami, dzisiaj pozostały z nich szczatki, zakonserwowane w ruinach. Każda cela miała swego patrona i służyła wyłącznie jednemu mnichowi aby się spełnił jego ślubowany ideał samotności: "Żyć samemu z Bogiem i dla Boga" (bł. Paweł Giustiniani).

Przed wejściem do klasztoru znajduje się park, który w 1972 r. stał się obszarem chronionym **pod nazwą Lipy Pienińskie** (Pieninské lipy). Znajduje się tu 19 cennych starych lip.

Zegar słoneczny na fasadzie budynku na drugim dziedzińcu

Niezwykle istotne dla życia klasztoru były studnie. Wydrążono ich pięć.

Dojechać można drogą od dawnego przejścia granicznego w Niedzicy przez Starą Wieś Spiską, Czerwony Klasztor i Wielki Lipnik, doprowadzająca do miejscowości Hniezdne, gdzie krzyżuje się z drogą krajową nr 77 (do miejscowości Stara Lubowla lub Spišská Belá). Ze Sromowiec Niżnych przez Dunajec przerzucona jest kładka dla pieszych i rowerzystów. Pieszko lub rowerem można również dostać się tędy spacerową Drogą Pienińską ze Szczawnicy (zakaz wjazdu pojazdów).

Szlaki turystyczne

 czerwony: Czerwony Klasztor – Przełęcz pod Klasztorną Górą – Płaśnie – przełęcz Pod Płaśniami – Aksamitka – Przełęcz pod Tokarnią – Wielki Lipnik. 3.15 h, ↓ 2.45 h

 niebieski: Czerwony Klasztor – Przełęcz pod Klasztorną Górą – przełęcz Limierz – Leśnica. 1:45 h, ↓ 1.35 h

 żółty: Droga Pienińska – przełęcz Limierz. 50 min, ↓ 35 min.

  pieszy i rowerowy (Droga Pienińska): Czerwony Klasztor – Szczawnica. Pieszko ok. 2:30 h w jedną stronę. Od szlaku odgałęziają się inne szlaki.

Miejscowość jest centrum turystycznym. Przy zespole klasztornym znajduje się restauracja, bufety, sklepy z pamiątkami. Obok niego dobrej klasy autocamping z polem namiotowym, na którym w czerwcu odbywa się festiwal *Zamagurské folklorné slávnosti*. Nad Dunajcem jest przystań flisacka, z której przez Przełom Dunajca spływają tratwy i pawilon PIENAP-u. W miejscowości funkcjonowało (do grudnia 2007) piesze przejście graniczne z polskimi Sromowcami Niżnymi, otwarte w 1998, a od sierpnia 2006 możliwe dzięki wybudowanej wiszącej kładce. Na Dunajcem rośnie 15 starych lip, które w 1972 uznane zostały za pomniki przyrody, ich wiek wynosi 200-350 lat.

Po zwiedzaniu polecam wejście do karczmy na smaczne

foto: Albin Marciniak

Knedliki z gulaszem

foto&opracowanie: Albin Marciniak

foto: Albin Marciniak

foto: Albin Marciniak

foto: Albin Marciniak

foto: Albin Marciniak

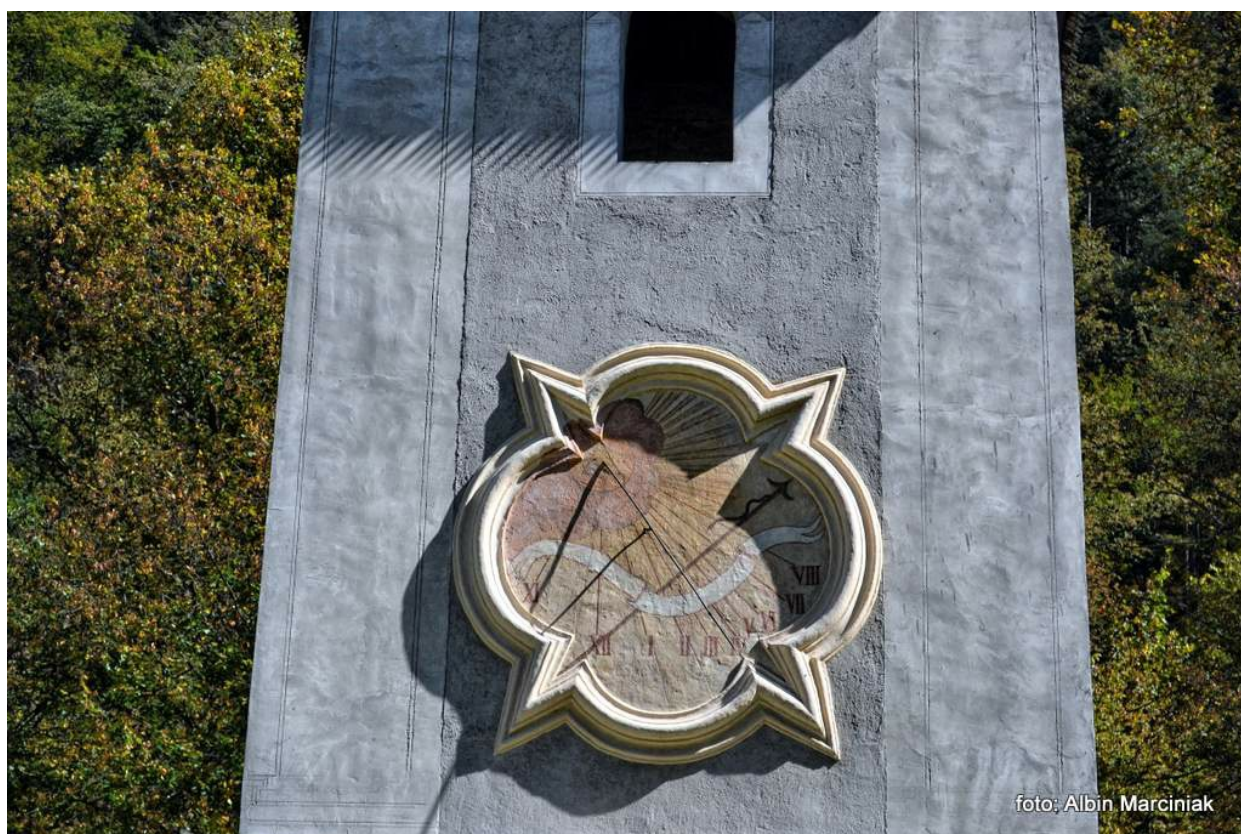

foto: Albin Marciniak

foto: Albin Marciniak

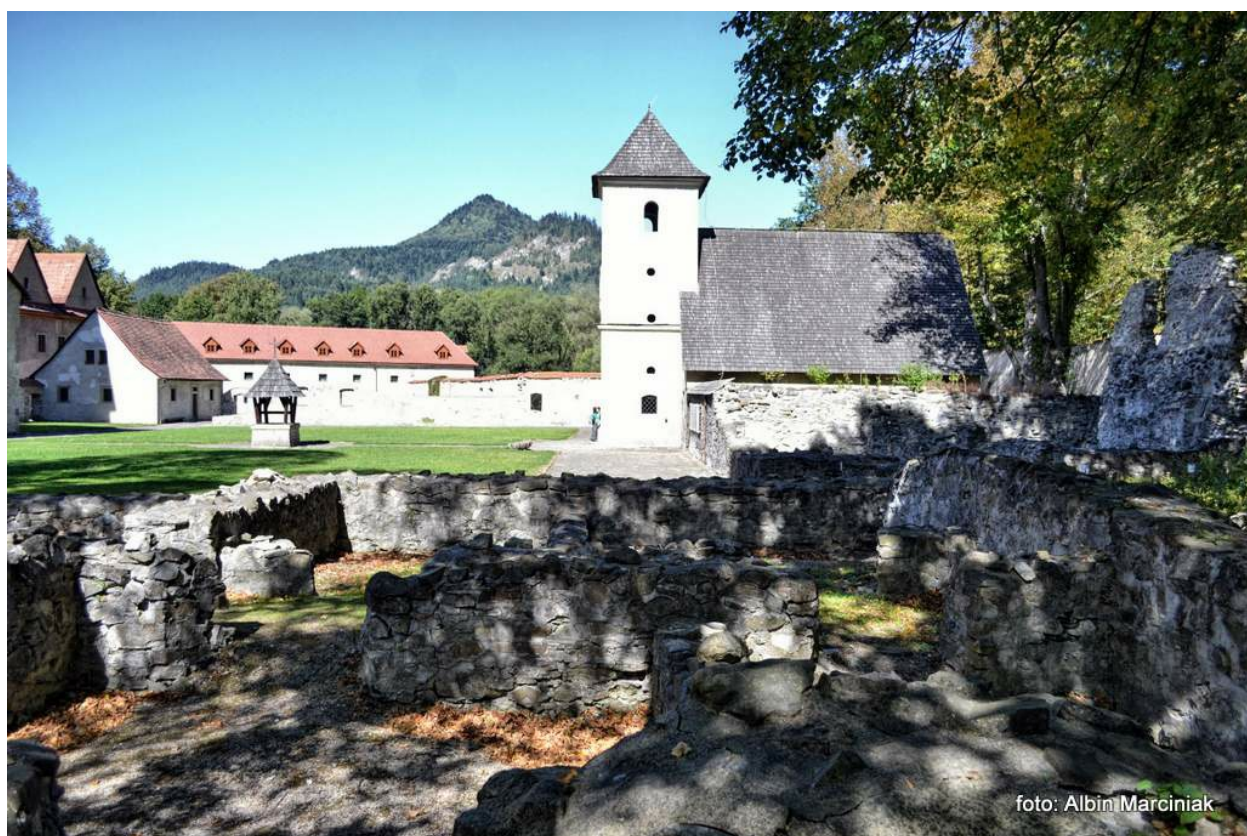

foto: Albin Marciniak

foto: Albin Marciniak

foto: Albin Marciniak

foto: Albin Marciniak

foto: Albin Marciniak

foto: Albin Marciniak

